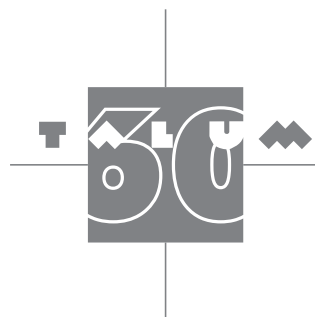

Lahkota prihodnosti

Tu ga imate! str. 4

V službo kar s kolesom str. 9

Ko se srečata industrija in umetnost str. 10–12

Alupunktura kot naravni tok življenja str. 12

Postani krvodajalec! str. 15

Obdobje velikih sprememb str. 20–21

Iz vsebine

- 4** Tu ga imate!
- 5** Dobro opravljeno delo
- 6** Dosegamo zastavljene cilje
Inovativnost v Talumu Livarni
- 7** Več tržnih možnosti in priložnosti
- 8** Toplogredni plini
Strokovna delegacija iz Rusije
Razgradnja in reciklaža vozil po nemško
- 9** V službo kar s kolesom
- 10–12** Ko se srečata industrija in umetnost: projekt Šumar – Intervju
- 12** Alupunktura kot naravni tok življenja
- 13** Obvladujemo izredne dogodke
- 14** Talum je zakon!
- 15** Postani krvodajalec!
- 16** Postani talumovec!
Aluinstalacija
- 17** Spanje
- 18** Fotografiji meseca
- 19** Adijo, počitnice!
- 20–21** Obdobje velikih sprememb
- 22** 16. Talumov dan za zdravje »Zdravo Talum«
Konj, čudovito bitje z mogočno energijo
- 23** Križanka

Naslovnica: *Tovarno smo z vpisom v sodni register 27. maja 1992 preimenovali v Talum*

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Danica Hrnčič in Lilijana Ditrih, članici, ter Darko Ferlinc in Srdan Mohorič, člana.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: arhiv Taluma.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Felicitaciones a Argentina! (Čestitke v Argentino!)

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Avgust gre počasi h koncu in s tem tudi poletni dopust, ki ga je vsak izmed nas preživel po svoje. Nad vremenom letos res ne moremo biti navdušeni, saj bolj spominja na pozno jesen kot na poletje, ki smo ga bili vajeni. Pa nič zato. Narava je nepredvidljiva – ne da se je krojiti po naših lastnih željah. Še najbolje storiš, če se ji poskušaš prilagoditi. Kljub slabemu vremenu pa temperatura v Talumu narašča, saj se počasi bližamo novembru, ko bomo proslavili svoj jubilej in realizirali projekte, s katerimi bomo skromno, a z vsem spoštovanjem pokazali, koliko nam pomeni, da nam je kljub gospodarski turbulenci, ki nas premetava, uspelo kljubovati, obstati. Zgodovina tovarne nas uči, da so že bili težki časi, a se nam je uspelo prebiti naprej. Najbolj opazni prelomnici, ki jima je bila priča javnost oziroma okolje, sta bili nedvomno zamenjava imena iz TGA v Talum Kidričevo ter ozelenitev površin, ki so nekoč še najbolj spominjale na rdeči Mars. Danes s ponosom odpiramo vrata tovarne za vse tiste obiskovalce, ki se želijo na lastne oči prepričati, da Talum prav nič ne spominja na surovo industrijsko cono, temveč je zelen in obiskovalcu prijazen. Vse to, kar obiskovalci lahko vidijo danes, ni nastalo čez noč – je plod dolgoletnega dela vseh nas. Morda je prav to tisto, na kar želimo ob našem jubileju opozoriti. Ne potrebujemo pompoznih slavij, saj naša tovarna že sama po sebi pripoveduje svojo zgodbo.

Morda bi v tokratnem časopisu lahko pisali o uspehih v Argentini, pa bomo to novico prihranili za naslednjo številko. V času, ko boste v roke dobili svoj izvod avgustovske številke, bodo naši sodelavci na dogodku, na katerem bodo slavnostno odprli novo tovarno v Argentini. Po vrnitvi domov bodo polni vtisov, ki jih bodo z veseljem nanizali za nas. Čestitamo!

Tokratna številka časopisa je nekoliko umetniško obarvana, saj smo besedo predali Šumarjem, ki s svojo simboliko pripovedujejo sodoben mit o »fabriki« in o okolju, ki mu pripadamo. Če je bil nekoč Šumar prebivalec Kidričevega, beseda pa je imela negativen prizvok, potem smo v Talumu s pomočjo umetnika Tomaža Plavca poustvarili novega Šumarja – aluminijastega škrata, ki ni samo poklon ljudem, ki vsak dan vstopajo v našo tovarno, da bi tukaj ustvarjali, temveč širšemu okolju, ki mu pripadamo. Brez nas ne bi bilo Šumarjev in brez Šumarjev ne bi bilo nas, kajti tako kot so Šumarji povezani z naravo, je tudi življenje tovarne tesno vpeto v okolje, ki mu pripadamo. □

»Kljub slabemu vremenu temperatura v Talumu narašča, saj se počasi bližamo novembru, ko bomo proslavili svoj jubilej / ... /

Tu ga imate!

S temi besedami je Bogdan Kores pospremil prvi ozki trak, ki je bil odlit na Talumovem livnem stroju, izdelanem za tovarno rondelic v Puerto Madrynu. Približno tri leta je trajalo, da se je v četrtek, 31. julija, ob 16.30 po argentinskem času le zgodilo prvo litje. Ogromno število Talumovih strokovnjakov je že nestrpno čakalo na ta trenutek, čeprav za Talum projekt še niti približno ni dokončan.

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: MIRO KUŽNER

Talum si je pred tremi leti v strateškem načrtu kot enega ključnih ciljev zadal tudi prodajo storitev in znanja na trgih, na katerih ne krepimo naše konkurence. Kmalu po tej strateški usmeritvi smo korporaciji Exal poleg dobave rondelic ponudili tudi storitve na področju izdelave tehnološke opreme in prodajo znanja. V zadnjih 10 letih je že bila nekajkrat načrtovana zaustavitev proizvodnje rondelic v Švici zaradi visokih operativnih stroškov. Z realizacijo so vedno oklevali, ker je bila vprašljiva oskrba z rondelicami v vmesnem obdobju. Z nekoliko sreče smo se z Boxalom in njihovimi lastniki pogovarjali prav v obdobju, ko so začeli udejanjati strateške načrte krovnega podjetja Exal. Ključna usmeritev nove strategije je bila, da se zaradi prenizke gospodarske rasti in donos-

nosti preusmerijo na druge kontinente, to je na območje držav BRIC (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska). Talum je poleg dobave rondelic ponudil tudi demontažo in generalno obnovo švicarske opreme ter ponovno montažo te opreme v Braziliji. Kmalu smo k ponudbi dodali še izdelavo livnega stroja in šolanje njihovih kadrov. Po približno enem letu dogovarjanj in pogajanj smo bili izbrani za prestavitev opreme iz Švice v Argentino, za izdelavo novega livnega stroja ter izvedbo načrtov za celotno tovarno in kasnejši nadzor nad zagonom tovarne. Omeniti moramo, da je Exal dva meseca pred podpisom pogodbe spremenil lokacijo in kot novo lokacijo izbral Puerto Madryn v Argentini. Vsekakor je želel tovarno oskrbovati s tekočim aluminijem iz elektrolize.

V Puerto Madrynu je tovarna aluminija s 500.000 tonami letne proizvodnje in 60 odstotkov je proizvedenih po procesu AP18, torej po enaki tehnologiji kot v Talumu. Zaradi te odločitve smo šli nekoliko pogumneje v projekt, ker prek kluba AP18 poznamo ključne ljudi v ALUAR, ki so nam bili pripravljeni pomagati ob morebitnih težavah.

V teh treh letih smo naleteli na prenekatero oviro in težavo. Delali smo v izrazito multikulturni ekipi, z različnimi delovnimi navadami, v zelo oddaljeni deželi, sprecej administrativnimi ovirami in še bi lahko našteval. V tej fazi smo na Talum lahko zelo ponosni. Ne smemo pozabiti, da smo Talum ljudje. Torej smo v bistvu ponosni na talumovce.

V ključnih trenutkih montaže celotne opreme je Talum dobil

Branko Vogrinec, Tomi Lendero, Boris Šegula, Franc Lesjak, Toni Verdenik, Matjaž Mohorko, Zlatko Čuš, Aleksander Trofenik, Bogdan Kores, Robi Horvat

dodatno naročilo za celotno koordinacijo gradbišča.

Približno 10.000 ljudi je v zadnjih 60 letih ustvarilo Talum in dobrih 1000 nas ima danes priložnost ustvarjati nove izdelke in tehnologije. Najboljša reklama za podjetje je kakovosten izdelek in zadovoljen kupec.

V primeru projekta Exal je bilo neposredno udeleženih več kot 100 Talumovih strokovnjakov z različnih področij. Ta ogromna ekipa je med sabo odlično sodelovala, da se je na koncu lahko zaključila prva faza projekta. Seveda je tudi v tako veliki ekipi nekaj posameznikov, ki so prevzemali levji delež bremena. V tem trenutku bi se rad zahvalil vsem, brez izpostavljanja posameznih imen, ker bi lahko bilo krivično do nekaterih, ki bi jih nenamerno izpustil iz seznama. Veliko sodelavcev je moralo za daljši čas zapustiti svoje družine, veliko jih je bilo takih, ki so morali biti na razpolago kadar koli za bolj ali manj produktivne konference na Skypu od doma ali na dopustu. Včasih je bilo treba načrte, specifikacije, navodila pripraviti kar čez noč.

Po drugi strani pa projekt še ni končan. V tem trenutku je v Argentini sedem Talumovih strokovnjakov, ki pomagajo pri zagotovitvi tovarne. Ne glede na dobro dodano vrednost projekta bo na koncu najpomembnejša izkušnja posameznikov, služb, Taluma. S to izkušnjo bomo uspešnejši posamezniki, službe in Talum kot celota. Samo takšni bomo lahko še naprej ponujali uspešne izdelke in storitve, kar nam bo omogočalo našo prihodnost.

Verjamem, da bodo posamezniki tudi v časopisu Aluminij imeli možnost povedati kako izkušnjo. Seveda predvsem dobro, ker slabe je treba čim prej pozabiti.

Argentinska predsednica bo zadnji teden v avgustu opravila uradno otvoritev tovarne. Ob tej priložnosti je predsednik Uprave Taluma napisal osebno pismo zahvale vsem talumovcem, ki so sodelovali ali še sodelujejo pri projektu.

V imenu celotne Uprave bi se prav tako želel zahvaliti za izjemen trud, potrpežljivost, strokovnost z željo, da se čim prej srečamo pri naslednjem projektu. ■

Sanacija plinovoda

Dobro opravljeno delo

MILAN ŽUMBAR

FOTO: MILAN ŽUMBAR

V ta namen je bilo treba poglobiti glavni (50 bar) plinovod Maribor–Ptuj, narejen sredi leta 2013 brez zaustavitve napajanja Taluma, in prestaviti ter poglobiti plinovod DN 200 (8 bar) za napajanje vseh porabnikov na industrijskem območju Talum Kidričevo.

Zemeljski plin je poleg električne energije in komprimiranega zraka strateški energent. Vsaka neplanirana zaustavitev ali izpad ima lahko velike tehnične in finančne posledice za celoten Talum in druge porabnike. Zaradi svoje eksplozivnosti je stopnja tveganja pri izvajanju del zelo visoka. To je bil tudi vzrok, da smo se 6. decembra 2013 z glavnim izvajalcem del IMP Promont in vsemi porabniki na območju Taluma dogovorili o datumu zaustavitve, ki je bila izvedena v soboto, 2. avgusta 2014.

V tem času je bila zaustavljena proizvodnja zaradi remonta v Rondelicah in Izparilnikih ter na peči T4 v livarni. Za napajanje porabnikov proizvodnje v Livarni gnetnih zlitin smo na sistem zemeljskega plina priklopili cisterno z utekočinjenim zemeljskim plinom (UZP, tlak 400 bar), ki je istočasno zagotavljal tudi stabilnost tlaka v sistemu. Peč za pečenje anodnih blokov smo

V sklopu državnega projekta »Ureditev križanj cest z železnico na odseku Pragersko–Hodoš v okviru elektrifikacije in rekonstrukcije železniške proge ...« bo v kraju Strnišče (Stara postaja) narejen podvoz pod železniško progo.

»prevezali« na napajanje z utekočinjenim naftnim plinom (UNP), ki je predviden kot rezervni vir v primeru izpada napajanja z zemeljskim plinom. Drugi porabniki, kot so Livarna livarskih zlitin, Ulitki, Sestavljalnica, Silkem, Tovarna asfalta, so v skladu z dogovorom zaustavili svojo proizvodnjo.

S porabniki je bil dosežen dogovor o 24-urni zaustavitvi dobave zemeljskega plina. Z izvajalcem del smo izdelali podroben plan dela in v njem predvideli 10-urno zaustavitev.

Začetek glavnih aktivnosti navezave novozgrajenega plinovoda je bil v soboto, 2. avgusta 2014, ob 6. uri zjutraj. Z zaprtjem vseh glavnih ventilov v merilno-regulacijskih postajah (MRP), priklopom cisterne za UZP in zaprtjem dovoda ZP v MRP Kidričevo, razplinjevanjem odseka na mestu del, inertizacijo plinovoda z dušikom, izvedbo navezave (varjenje in zaščita), izvedbo RTG-kontrole varov in ponovnim zaplinjevanjem so bila vsa dela zaključena do 14. ure. Zaustavitev dobave zemeljskega plina je tako trajala le 8 ur.

Pri delu so aktivno sodelovali strokovnjaki za področje zemeljskega plina iz družbe Talum

Servis in inženiring (Ignac Kidrič, Boris Hebar, Matjaž Rozman, Miran Jeza in Roman Frlež), ki se jim zahvaljujem za dobro opravljeno delo.

Izvajalec del je bil IMP Promont, s katerim smo že leta 2011 opravili sanacijo notranjega plinovoda, ki je ravno tako zahtevala popolno zaustavitev dobave plina. Tudi njihovem strokovnemu pristopu in kvalitetni izvedbi pod vodstvom Bogdana Sagaja se lahko zahvalimo za uspešno izveden poseg na zelo občutljivem področju, kot je zemeljski plin.

Sistemske operater prenosnega omrežja Plinovodi je istočasno izvedel zamenjavo nekaterih delov opreme v MRP Kidričevo, kar je možno opraviti samo ob zaustavitvi. Z njihovo pomočjo in strokovnim znanjem smo izvedli tudi vse varnostne ukrepe ob zaustavitvi in ponovnem napajanju. Družba Vargas-Al je izvajala varovanje cisterne z UZP kot rezervnim virom napajanja za nujne porabnike; tlak v njej je zelo visok (400 bar).

Za uspešno opravljeno delo se zahvaljujem tudi vsem drugim.

(Več na www.dropbox.com/sh/w987ntqg03mc79p/AAC1Ge97U6jOTXLMR6hXbVYAa) ■

Dosegamo zastavljene cilje

NIKA SAJKO

V času dopustov smo zabeležili nekoliko manjšo aktivnost na področju podajanja inovacijskih predlogov (julija je bilo 24 podanih predlogov). Kljub temu v celotnem letu 2014 v skupini Talum dosegamo zastavljeni cilj 0,6 predloga na zaposlenega. V tabeli je predstavljeno število podanih predlogov na zaposlenega v letu 2014 za posamezna podjetja.

Podjetje	Število predlogov na zaposlenega
Kreativni Aluminij, d. o. o.	3,09
Talum Aluminij, d. o. o.	1,06
Talum Ulitki, d. o. o.	0,87
Talum Inštitut, d. o. o.	0,72
Talum Livarna, d. o. o.	0,72
Vargas-Al, d. o. o.	0,70
Talum Servis in inženiring, d. o. o.	0,62
Talum Rondelice, d. o. o.	0,36
Talum Izparilniki, d. o. o.	0,35
Revital, d. o. o.	0,34
Talum, d. d.	0,20
Vital, d. o. o.	0,15
skupaj skupina Talum	0,61

Inovativnost v Talumu Livarni

Tokrat v rubriki Inovativnost zaposlenih predstavljamo štiri zanimive inovacijske predloge iz podjetja Talum Livarna, d. o. o.

MIRAN KUMER,
MARJAN REBERNIŠEK,
NIKA SAJKO
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ
NIKA SAJKO

Janez Vajda

Predlog: Zamenjava motorja z reduktorjem za doziranje aditivov na čistilni napravi S6

Na čistilni napravi v Gnetnih zlitinah se aditivi dozirajo neposredno z elektromotornim pogonom. Možnost natančne kontrole doziranja je bila manjša oziroma omejena. Sodelavec je predlagal, da se namesti nov pogon z vmesnim reduktorjem, ki bi omogočal večji razpon regulacije v želenem območju doziranja aditivov. Sedaj natančneje kontrolirano doziraje aditivov, s čimer se je nekoliko zmanjšala tudi njihova poraba.

Janez Vajda

Predlog: Stopalka za pomik zalagalne posode (Hencon) na peči S6

V šaržirni napravi Hencon smo premikanje vozička upravljali z ročnim gumbom (ves čas pomikanja šaržirne naprave je bilo treba z roko držati gumb za premik). Skladno z inovacijskim predlogom smo sedaj naredili nožni tipki, s katerima lažje, varneje in tudi bolj nadzorovano upravljamo šaržirno napravo.

Janez Mlinarič

Predlog: Namestitev kontrolnih lučk za delovanje senzorjev na cilindru

Pri zastoji ali napakah pri vstopu hlebčkov v zračni hladilnik padejo hlebčki z linije. Delavec mora v tem primeru ugotoviti, kateri cilindri ni v osnovnem položaju, napako odpraviti in nato hlebčke ročno zložiti nazaj na trak. Do sedaj je delavec pogledal, kakšna napaka se je zgodila, na kontrol-

nem panelu, ki je precej oddaljen od mesta zastoja.

Kot je predlagal sodelavec, smo kontrolne lučke za položaj cilindrov namestili na panel, ki je bližje stroju, tako da lahko delavec takoj opazi, kateri cilindri ni v osnovnem položaju. S tem smo skrajšali čas zastoja, z linije pade manj hlebčkov, posledično pa je tudi manj ročnega zlaganja hlebčkov.

Danilo Skela

Predlog: Ogrevanje keramičnega filtra na hlebčkih

Keramični filter ima dve komori, manjšo in večjo. V osnovni izvedbi se manjša komora ogreva s plin-skim gorilnikom, ki je nameščen na pokrovu male komore. Ker se je izkazalo, da to gretje ne zadostuje, smo veliko komoro, v kateri je keramični filter, dodatno ogrevali s prenosnim gorilnikom.

Po predlogu sodelavca smo osnovni gorilnik prestavili z male na

veliko komoro. Sedaj dodatni prenosni gorilnik ni več potreben, saj se mala komora dovolj ogreje z velike komore in ne potrebuje dodatnega gretja. ▣

TALUM INŠTITUT

Več tržnih možnosti in priložnosti

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Eden izmed strateških ciljev podjetja je tudi širitev storitev in tržnih možnosti tako na hrvaškem kot srbskem tržišču. Uspelo nam je, da smo pri hrvaškem ministru za okolje pridobili pooblastilo za izvajanje meritev emisij snovi v zrak. S tem smo pridobili vstopnico za tekmo na trgu, ki je precej zahteven. Priložnost, ki jo je vredno izrabiti!

S pridobljeno novo verzijo akreditacijske listine pri Slovenski akreditaciji je Talum Inštitut tudi uradno potrdil razširitev obsega preskusnih metod tudi na določevanje kovin v podzemnih vodah. To je bila podlaga za oddajo vloge na Agencijo RS za okolje

še pred spremembo zakonodaje oziroma Pravilnika o obratovalnem monitoringu onesnaževanja podzemne vode. Za izvajanje monitoringov podzemnih vod je treba obvladovati dve področji okolja, hidrogeološko in kemijsko. Za hidrogeološki del smo tako poiskali ustreznega podizvajalca, s katerim smo sklenili pogodbo o poslovnem sodelovanju. S tem so bili izpolnjeni vsi pogoji za izdajo pooblastila z veljavnostjo 6 let. S tem pooblastilom se je seznam pooblastil, ki jih Talum Inštitut že ima, razširil na šest in nam omogoča nastop na trgu z dodatno ponudbo storitev. ▣

Talum Inštitut

Toplogredni plini

DR. MARKO HOMŠAK

Agencija RS za okolje (ARSO) je podjetja, ki so pridobila dovoljenja za izpuščanje toplogrednih plinov (TGP), julija obvestila o začetku postopka za združitev dovoljenja z načrtom monitoriranja emisij TGP. Ta zahteva je posledica določil 90. člena spremembe Zakona o varstvu okolja,

ki ARSU nalaga, da se novost realizira v devetih mesecih od uveljavitve. Za Talum Aluminij, Talum Livarno in Talum Rondelece je bilo treba sestaviti dosje dokumentacije, ki je vključeval naslednje:

- dopolnitev spletnega obrazca za novo vlogo,

- vsa poročila o pregledih merilnih instrumentov (npr. potrdila o kalibraciji plinskih števecv in tehtnic),
- dokazila o sistemu ravnanja z okoljem, tj. certifikat o sistemu za ravnanje z okoljem ISO 14001,
- načrt vzorčenja v skladu z Uredbo EU št. 601/2012 o spremljanju emisij TGP za podjetje Talum Aluminij,
- navedbe, da se analize izvajajo v akreditiranem laboratoriju v skladu z ISO/IEC 17025 (Talum Inštitut),
- ocene tveganja za vsa tri podjetja, ki jih je v času nadzora emisij

TGP za leto 2013 že izdelal preveritelj iz SIQ (Slovenski inštitut za kakovost),

- oceno negotovosti za podjetje Talum Aluminij (naprava z emisijami TGP nad 25.000 ton ekvivalentov CO₂), pri čemer so nam bila v pomoč posebna navodila EU v povezavi z Uredbo št. 601/2012, in
- poročilo o morebitnih izboljšavah metodologije spremljanja.

Ocenjujemo, da smo izpolnili vse obveznosti, ki jih zahteva spremenjena zakonodaja, in da bo Agencija RS za okolje za omenjena podjetja izdala ustrezne odločbe.

OBISKI

Strokovna delegacija iz rusije

AVGUST ŠIBILA
FOTO: ARHIV

V organizaciji ACS – Slovenskega avtomobilskega grozda je naše podjetje obiskala strokovna delegacija iz ruskega holdinga Machinery & Industrial Group N.V. (<http://www.tplants.com/en/company/>). Podjetje zaposluje 25.000 ljudi in je vodilno na področju naprav in rezervnih delov za strojegradnjo lahke in težke mehanizacije. Njihovi proizvodi se uporabljajo v naftni industriji, infrastrukturi, kmetijstvu, gradbeništvu, rudarstvu, vojaški industriji itd. Proizvodnja poteka na 17 lokacijah. V Talumu

smo goste podrobno seznanili z dejavnostjo in kompetencami podjetja Talum Ulitki, kjer prepoznavamo največje priložnosti za sodelovanje. Gostje so bili s prikazanim v podjetju zelo zadovoljni, še posebej s tehnološko opremljenostjo in strokovnim pristopom v fazi projektiranja, načrtovanja in izvedbe litja. Povabili so nas na sedež njihovega podjetja v Rusiji, kjer nam bodo podrobneje predstavili njihove potrebe kot izhodišče za vzpostavitev konkretnega poslovnega sodelovanja. □

Delegacija iz Rusije

DRUGI O NAS

Razgradnja in reciklaža vozil po nemško

POVZETO PO AVTOIN.COM
FOTO: SPLET

Slovenska podjetja, med katerimi je bil tudi Talum, so v okviru 3. študijskega obiska sodelujočih v projektu S_LIFE spoznala in videla tehnologije za ločevanje in recikliranje materialov v avtomobilski industriji v podjetjih BMW,

Porsche in Daimler. Dvodnevni obisk sta organizirala Slovenski avtomobilski grozd (ACS) in SPIRIT Slovenija, javna agencija RS za spodbujanje podjetništva, inovativnosti, razvoja, investicij in turizma. □

V službo kar s kolesom

DRAGICA SORŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

spe v Talumovo menzo prva malica, druga pa nekaj čez osmo uro. Ob 8.45 je vse pripravljeno za postrežbo prve malice. Največ delavcev pride na malico od devete do enajste ure.

Ko se delitev malice konča, se začne čiščenje. Vsak pospravi in počisti tisti prostor in stroje, ob katerih je delal. Počistimo tudi mize in z njih pospravimo solnice. Po čiščenju pripravimo malice za naslednjo skupino delavcev, ki pridejo na malico v popoldanskem času. S tem nekoliko razbremenimo popoldansko izmeno.

Vstajam ob 5.20 zjutraj in si privoščim zajtrk. Ker živim v bližini tovarne, se v službo vozim kar s kolesom. Približno ob 6.20 sem že na svojem delovnem mestu. Preoblečem se v delovna oblačila in začne se delovni dan. Šefica nam razdeli delo. Trije delavci so razporejeni v prostor, kjer se pospravljajo pladnji, pere posoda in opravljajo druga opravila. Spredaj sta navadno dva delavca. Šefica deli hrano, eden izmed nas pa ji pri tem pomaga. Pomagač deli solato, dela pri blagajni in opravi vse drugo, da delitev malice poteka nemoteno.

Če me vprašate, kje najraje delam, vam ne bi znala odgovoriti. Vem, da je dobro, da se menjavamo. Če bi bil neprestano samo v pomivalnici ali pri delitvi hrane, bi se časoma naveličal. Tako pa opravljaš različne naloge, kar pomeni, da je delo zelo razgibano.

Ko je delo porazdeljeno, se lotimo opravil. Eden izmed nas pakira osvežilne malice, drugi pripravlja sadne pakete ali solatne krožnike. Jutranje delo zajema tudi štetje denarja v blagajni in pripravo krožnikov in pribora. Ob 7.50 pri-

Moje delo se ne začne vedno zjutraj, saj se izmene menjavajo. Ko pridem na vrsto, delam tudi v popoldanskem času. Danes se moj delovni dan konča ob enih, ker nisem bila razporejena na delitev kosil. Kadar me šefica razporedi na delitev kosila, to pomeni, da ostanem v menzi do tretje ure popoldan.

Že tri leta delam v menzi. Pred tem sem 15 let delala v restavraciji Pan. Delo v menzi mi bolj ustreza, saj je delovni čas veliko bolj predvidljiv. V restavraciji nikoli nisi natančno vedel, kako dolgo boš moral ostati v službi. Malico si delavke v menzi privoščimo šele takrat, ko opravimo svoje delo. Občasno imamo v menzi tudi generalno čiščenje, kar pomeni, da moramo biti na delovnem mestu ob šestih zjutraj, da do malice počistimo in pripravimo obroke. □

Dragica Soršak

Ko se srečata industrija in umetnost: projekt Šumar

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tomaž Plavec,
akademski slikar

V mesecu avgustu sem se podala na Grajeno, kjer se v kletnih prostorih v večjih rokah akademskega slikarja Tomaža Plavca rojevajo Talumovi Šumarji. Tomaž niti med intervjujem ni odmaknil svoje pozornosti od aluminijastih podob in čutili je bilo, da ga žene neustavljiva ustvarjalna energija. Medtem ko je aluminij preliv v kalup in sva čakala, da se material ohladi, ga je že neslo naprej k novim opravilom. Šumarjev se je dotikal s spoštovanjem in mi strastno pripovedoval o svoji preteklosti, prihodnosti in o tem, da se komaj zdaj čuti izpopolnjenega. Zase lahko brez oklevanja reče, da je kipar.

Nekateri menijo, da je čut za umetnost prirojen. Se je kdo izmed tvojih domačih ukvarjal s slikarstvom, kiparstvom?

Sam ne verjamem v tezo, da je čut za umetnost gensko pogojen. Mislim, da človeka v veliki meri določata okolica in njegova senzibilnost, s katero dojema svet. Moje otroštvo je povezano z avtomehanično delavnico, glinokopi na Pragerskem in s kmečkimi opravili. Rad sem se gibal v prvobitnem »umazanem« okolju. To mi je bilo všeč.

Kako se spominjaš svojega odrasčanja?

Bil sem zelo radoveden otrok, ki je razstavil moped in si ga tudi sam popravil. Končal sem srednjo veterinarsko šolo, kar je bila pač posledica dejstva, da sem izhajal iz kmečke družine. Anatomija živali je bila prelomnica v mojem življenju. Na ta način sem se prvič srečal z risbami, ki so v tistem času prikazovale zgradbo živali. Tako je v meni naraščala želja po izražanju s slikarstvom. Vpisal sem se na likovno akademijo.

Kako je z umetnostjo v Sloveniji? Lahko umetnik v tem malem ust-

varjalnem prostoru sploh preživi s svojo umetnostjo?

Umetnost je v Sloveniji žal postavljena na stranski tir – zmeraj je bila. Umetniku je izredno težko ustvarjati in preživeti samo od umetnosti. Naše delo je podcenjeno. Zavedam se, da ima malo umetnikov takšno srečo, kot sem jo imel sam pri projektu Šumar. Hvaležen sem Talumu, da je v meni prepoznal potencial.

Ta trenutek je tvoje ustvarjanje usmerjeno v kiparstvo, a vedno ni bilo tako. Zakaj kiparstvo?

Sprva sem bil bolj usmerjen v slikarstvo, a moje slike so že na samem začetku ustvarjalne poti nakazovale kiparske tendence. Ker sem uporabljal različne materiale, so pogosto delovale zelo reliefno. Svojo ustvarjalnost sem usmeril v les in v beton, iz katerega sem izdeloval velike skulpture. Nato pa mi je kot nadobudnemu kiparju »zadišalo« klasično kiparstvo, ki ga po vzoru Rodina vidim v odlivanju bronastih skulptur.

Kako se je sploh porodila ideja o ustvarjanju z aluminijem?

Odlivanje bronastih skulptur je tehnološko kar zahtevno in za

študijo samega livarstva mi je »v roke« padel aluminij. Bil sem presenečen. Talum se že šestdeset let ukvarja s predelavo aluminija in material kot tak sem imel ves čas pred nosom, pa nisem zaznal možnosti, ki jo ponuja. Z Darkom Ferlincem sva se še pred njegovo upokojitvijo zapletla v pogovor. Spomnil sem se, da je Talum v preteklosti zasadil drevesa kot simbol ozelenitve Taluma, vračanja k naravi. Porodila se je ideja o 60 drevesih in 60 aluminijastih figurah, ki bi v sebi nosile pečat Talumovega jubileja. Teh 60 figur bi se zraččalo z lesom in tako simboliziralo povezanost aluminija in Taluma z naravo. Takrat se mi ideja tehnološko in časovno ni zdela uresničljiva. Darko pa je predlagal, da se stvari preprosto kar lotimo in jo poenostavimo. Figuro Šumarja sem pritrdil na leseno držalo. V tistem hipu se mi je porodila ideja o »alupunkturi«.

Nam na kratko opišeš ta umetniško-tehnološki eksperiment, ki si se ga lotil?

Ljubezen do aluminija se je rodila s kiparjem samim. Od trenutka, ko sem začel kipariti z aluminijem, se imam za kiparja in sem temu poslanstvu popolnoma predan. Litje samo je zelo adrenalin-

sko in v začetku sem imel kar nekaj težav. Težave so bile povezane z neželjeno formo Šumarja, strukturo na odlitku, pojavljale so se manjše eksplozije, ki so bile posledica prevlažnega kalupa ... Nato se je aluminij umiril. Ko ga pretočim v kalup, se ne sliši ničesar. Imam občutek, kot da bi pretakal gosti sok. Občasno se zasliši pritajen prasket, ki pa je samo posledica zadovoljstva volumna Šumarja, ki mi šepeta. (Nasmeh) Šumar se nato hladi. Sledi razbijanje kalupa, v katerega je ujet. Glede na njegovo obliko izrežem osnovno leseno palico. Izbiram različne vrste lesa, kot so oreh, hrast, češnja, sliva, jablana, v zadnjem času tudi oljka. Na palico pritrdim aluminijasto bodalo. Les je treba obrusiti, spolirati ter ustrezno zaščititi (antioksidantna UV-zaščita). Obdelava Šumarja mi predstavlja veliko zadovoljstvo. Kiparjenje z aluminijem me je tako prevzelo, da izkoristim vsak trenutek, da se mu lahko posvetim.

Se v Sloveniji še kdo drug ukvarja s kiparjem iz aluminija?

Ne, mislim, da sem ta trenutek edini, ki se kontinuirano ukvarja s tem področjem. Gre za nekakšno pionirstvo. V tem kontek-

»Ljubezen do aluminija se je rodila s kiparjem samim. Od trenutka, ko sem začel kipariti z aluminijem, se imam za kiparja in sem temu poslanstvu popolnoma predan.«

stu bi morda omenil Metoda Frlica, ki se občasno poigra z aluminijastimi skulpturami.

Ob neki priložnosti si mi zaupal, da si navdušenje nad umetnostjo začutil tudi pri sinu.

Ja, v delavnici, kjer izdelujem Šumarje, se pogosto znajde tudi sin. Ker je ves čas obkrožen z ustvarjanjem, se je risanju začel posvečati tudi sam. Res odlično riše. Ko ga povprašam, kaj bo, ko

bo velik, mi odgovori, da želi postati kipar.

Talumov projekt Šumar, ki je nastal ob šestdeseti obletnici tovarne, je zaživel. Kakšni so občutki?

Zahvaljujem se Talumu, da sem lahko del zgodbe o Šumarjih in da sem prek njih povezan z vsemi vami in aluminijem – z nenavadno srebrno kovino, ki ponuja toliko ustvarjalnih možnosti. ▣

PROJEKT ŠUMAR

Alupunktura kot naravni tok življenja

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Panonska nižina je s svojimi brezmejnimi nepretrganimi cvetočimi prostranstvi in radodarno zemljo ovita v skrivnostne meglice in prežeta z vražami in mistiko. V deželi sonca so širni gozdovi, pogovorno »šuma«, ki s svojo prvobitnostjo obrobajo robove industrijske cone Talum. Ko vstopimo v »šumo«, se nam razodenejo novi svetovi, ki v trku s človeško domišljijo, brezmejno radovednostjo in iz bogate tradicije ustvarjajo sodobni mit o skratih Šumarjih.

Šumarji prebivajo globoko v osrčju gozdov in dano jih je videti le tistim, ki vanje verjamejo in ki

se s spoštovanjem dotikajo narave. Tako kot aluminij spreminja svojo podobo, imajo tudi Šumarji veliko zaznavnih oblik in obrazov. Škratje niso nič drugega kot zemlja sama. Čutnost glinice se v žaru ognja s strastjo prelije v srebrno lahkotno kovino, v kateri vsak ujame svoj odsev. V njej se zrcalijo vzporedni svetovi, ki so v rokah umetnika Tomaža Plavca oživel in se oblikovali v sodoben mit. Vanj se zliva bogata tradicija okolja, ki mu pripadamo že šestdeset let.

Celovitost kovine z oblikovnim izrazom dobi svojo sporočilno moč, svojedinstveni značaj, iskrenost

do materiala in do človeka, ki ga nagovarja. Z igrivo lahkotnostjo skratje izžarevajo celo paleto čustev in značajskih potez: veselje, prijateljstvo, čudenje, zaljubljenost ... S svojo simboliko opozarjajo, da so tesno prepleteni z naravo – saj iz nje prihajajo in se vanjo vračajo –, po drugi strani pa dobro poznajo njene skrivnosti in lahko tudi vplivajo nanjo. Pritrjeni so na masivno in graciozno oblikovano držalo, ki se zaključuje z aluminijastim bodalom. Oblika Šumarjevega telesa je premišljena in se napaja iz vrelcev kitajske modrosti in medicine. Navdih je našla v akupunkturi kot

najstarejšem načinu zdravljenja ali filozofiji, ki nas uči o meridijanih, po katerih se v našem telesu pretaka življenjska energija. Bistvo je v energiji, ki nas združuje in spreminja svoje zaznavne oblike. Material, iztrgan iz drobcev zemlje, se pretoči v aluminij in v umetnika ter ga na ta način navdihuje in izziva v večni želji po novi formi, značaju, zgodbi in mitu – da bi človeka spodbudil k samoizpraševanju o njegovem odnosu do narave, katere del je tudi sam. In če ima akupunktura v medicini blagodejni učinek na človeško telo, potem je alupunktura namenjena zemlji in bilju, ki

Tomaž Plavec s Šumari

Šumari

kali iz nje. Jablani daje oporo, zemlji pa vrača njeno neskončno naravno moč.

In tako kot se vse, kar prihaja iz človeka, vanj tudi vrača kot del velikega naravnega kroženja, se z akupunkturo – ki se v imenu industrije preimenuje v alupunkturo – preko Šumarjev in z zabadanjem njihovega aluminijastega bodala v zemljo aluminij znova srečuje s svojim bistvom, da bi tvoril naravni tok življenja. Kot tovarna se prek aluminija že šestdeset let dotikamo prvobitnosti narave. Vanjo vstopamo s spoštovanjem in z raznolikimi podobami ustvarjamo nove forme in obrise. Aluminij ponuja veliko prostora za estetsko izkustvo, zato se nas dotakne umetnost, ki nam s svojo intuicijo in senzibilnostjo odpira nove sveto-ve, ti pa v trku s stvarnostjo hranijo našo kreativnost.

Sodoben mit o Šumarjih

V »fabriki« je poleti leta 2014 vse potekalo v ustaljenem ritmu. V elektroliznih pečeh je nastajal aluminij in livarji so ga vlivali v različne oblike. Konec dneva so v livarni prekinili litje na livnem stroju in aluminijaste drogeve so odpeljali v skladišče. Potem pa se je zgodil majhen čudež. Zvečer je livar, ki je odhajal domov, še zadnjič preveril, ali je v skladišču vse tako, kot mora biti. Prižgal je velike luči in naenkrat ...

Pred seboj je zagledal podobo aluminijastega škrata. Spraševal se je, po kakšnem čudežu je livni stroj izdelal to nenavadno bitje. Postalo mu je toplo pri srcu.

Morda pa ima aluminij res dušo in nam želi pokazati, kako zelo smo povezani z naravo, je razmišljal.

Pogasnil je luči in odšel domov z mislijo, da bo zjutraj sodelavce presenetil z drobnim čudežem. Zjutraj pa ... Škrat, ki so ga poimenovali Šumar, je izginil. Nihče ne ve, kako in kam, le naključni sprehajalci, gozdarji in gobarji včasih povedo, da so videli malega srebrnega škrata, ki je sedel na drevesu in se razposajeno smejal.

V livarni se ves čas dogajajo čudeži in po »kidričanski šumirgoli škratov, ki oživljajo kamne, rastline, potoke, reke, oblake in vse pojavno v naravi ...»

Obvladujemo izredne dogodke

Sistem obvladovanja ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu zajema tudi obvladovanje vplivov v primeru izrednih dogodkov. Talum spada med obrate večjega tveganja po smernici Seveso, zato ima izdelana dva dokumenta, Varnostno poročilo ter Načrt zaščite in reševanja. S slednjim je tudi opredeljeno ukrepanje in izvajanje aktivnosti v primeru nesreče na večjih virih tveganja.

IZTOK TRAFELA
FOTO: BORIS KUCHAR

Gasilci na vaji

Zdravniška pomoč ponesrečencu

Za zagotovitev primerne in pravočasnega ukrepanja je treba izvajati vaje z ekipami za posredovanje. S tem namenom je bila junija izvedena praktična vaja za primer nesreče v skladišču tekoče katranske smole. Na vaji je bilo preverjeno operativno posredovanje sil za zaščito in reševanje. Aktivirane so bile sile in sredstva za zaščito, reševanje in prvo pomoč na lokaciji Industrijske cone Talum in izvedena evakuacija iz bližnjih objektov. Na vaji so sodelovali poklicni gasilci oddelka požarnega varstva družbe Vargas-Al, operativna enota Prostovoljnega gasilskega društva Talum, ekipa fizično-tehničnega varovanja družbe Vargas-Al, zdravstveno osebje iz Obratne ambulante Talum, služba Sistemi upravljanja ter zaposleni iz družbe Talum Aluminij, Proizvodnja anod. Pri vaji so bili preverjeni tudi sistemi komuniciranja in obveščanja med udeleženci vaje.

S prikazanim na vaji in na osnovi narejene analize vaje lahko ocenimo, da imamo v Talumu sile in sredstva, s katerimi v primeru nesreče lahko preprečimo in zmanjšamo vpliv njenih posledic na ožje in širše okolje. Kljub temu ne smemo pozabiti na najpomembnejše, to je preventivno delovanje, s katerim preprečimo, da bi se izredni dogodki sploh pripetili. □

Talum je zakon!

Pogovor s Talumovimi štipendisti

V tokratni reportaži smo k pogovoru povabili nekaj Talumovih štipendistov. Nekateri bodo šolanje končali že letos, druge pa izpiti še čakajo. Zanimalo nas je, kako so se počutili na praksi v naši »fabriki«, kaj je to pomenilo za nadgradnjo njihovega znanja, ali so poleg prakse in štipendije izkoristili še kakšno možnost oziroma pomoč, ki jo mladim nudi Talum, in na katerem delovnem mestu se vidijo v prihodnosti. To so naši bodoči sodelavci, zato je prav, da jim prisluhnemo že danes.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Tadeja Leskovar
mag. ekonomije,
2. bolonjska stopnja

»Prakso v podjetju Talum sem opravljala v času dodiplomskega študija. Delala sem na področju nabave in spoznala, kako stvari potekajo v praksi. Drugih ugodnosti, ki jih ponuja Talum, nisem izkoristila, saj sem bila nekaj časa v tujini. Delo v tovarni bi sprejela kot izziv. Talum vidim kot podjetje, ki je že zelo dolgo prisotno v naši regiji in ima svojo tradicijo.«

Matjaž Škerget
dipl. inž. elektrotehnike (UN),
1. bolonjska stopnja

»V Talumu še nisem opravljal obvezne prakse, sem pa delal počitniška dela in se tako seznanil s proizvodnim procesom. Lani sem tako delal v elektrolizi C, letos pa v proizvodnji anod. V elektrolizi sem spoznal proces pridobivanja aluminija. Spoznal sem tudi anode, a takrat še nisem videl, kako jih izdelujejo. Letos pa sem imel možnost videti, kako se

pečejo anodni bloki, kaj so to zeleni bloki ... Ugotovil sem, da mi je študij dal kar veliko koristnega znanja, ki sem ga lahko med prakso tudi uporabil. V prihodnosti bi si želel delati v podjetju Servis in inženiring. V času prakse sem delal kot pomožni delavec oziroma navadni delavec, kar pa ni bilo tako zelo povezano z mojo stroko.«

Luka Fekonja
dipl. inž. strojništva (UN),
1. bolonjska stopnja

»V Talumu sem vsako leto opravljal obvezno prakso. Trajala je mesec dni. Delal sem v podjetju Servis in inženiring. Delo je bilo zelo zanimivo. V šoli pridobivamo predvsem teoretična znanja, v tovarni pa sem imel možnost videti, kako stvari potekajo v praksi. Če nikoli nisi delal v praksi, si stvari ne znaš predstavljati. Talum vsako leto prireja srečanje štipendistov in slišal sem, da nam lahko omogočite tudi obisk tečajev tujih jezikov. To mi je bilo všeč. A do zdaj sem imel toliko študijskih obveznosti, da se še nisem odločil izkoristiti te možnosti. Po diplomi si želim nadaljevati študij. V prihodnosti pa bi želel delati v podjetju Talum Servis inženiring, saj kolektiv dobro poznam in se v njem dobro počutim.«

Aljaž Pišek
dipl. inž. elektrotehnike (UN),
1. bolonjska stopnja

»Pravkar sem v Talumu na obvezni praksi. V tovarni bom še do konca avgusta. V podjetju Talum Aluminij opravljam pomožna proizvodna dela. Delo sicer ni povezano s smerjo študija, a je zelo zanimivo, saj si bom pridobil veliko novih izkušenj in znanj. Do sedaj še nisem izkoristil vseh možnosti, ki jih Talum ponuja štipendistom, a glede na to, da bom drugo leto zaključil študij in se ukvarjal z diplomsko nalogo, mi bo podpora Taluma prišla prav. Proizvodnja je zame zelo zanimiva. Nisem se še odločil, kje bi si želel delati. Odvisno od tega, kje bodo potrebovali nove ljudi.«

Leon Trofenik
pečar - polagalec keramičnih oblog

»Prakso sem opravljal v podjetju Talum Servis in inženiring. V tem času sem si pridobil veliko znanja in se seznanil s tem, kako se izdelajo peči. Med prakso sem moral pisati dnevnik in pri pisanju so mi pomagali z nasveti in predlogi. Po končanem šolanju bi rad nadaljeval šolanje in si pridobil naziv gradbeni tehnik. Delo v Talumu bi bil zame izziv.«

Jernej Kos
oblikovalec kovin - orodjar

»Pravkar opravljam prakso v podjetju Talum Servis in inženiring, v hidravlični delavnici. Delo v Talumu bi bilo zame velik izziv. Zanimajo me računalniki in delo, povezano z elektriko.«

Talumovi štipendisti s predsednikom Uprave Markom Drobničem in vodjem Strateškega razvoja Avgustom Šibilo

Postani krvodajalec!

Naša kri je nenadomestljivo zdravilo in najdragocenejše, kar lahko podarimo!

Za potrebe zdravstva in zadostno preskrbo s krvjo potrebujemo v naši državi kar 400 krvodajalk in krvodajalcev na dan in kar 105.000 na leto. V Sloveniji je krvodajalstvo preraslo v pravo solidarnostno gibanje, ki temelji na največjih in najpomembnejših vrednotah.

V časopisu Aluminij bomo vsak mesec objavljali odgovore na vprašanja, povezana s krvodajalstvom, v želji, da se nam pridružite pri darovanju, za kar se vam že vnaprej zahvaljujemo.

**ALEKSANDRA JELUŠIČ
MARJETA LEDINEK**
FOTO: RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

Krvodajalec ste lahko, če izpolnujete naslednje pogoje:

- ste zdravi,
- stari od 18 do 65 let,
- tehtate najmanj 50 kilogramov,
- ženske lahko dajo kri vsake 4 mesece,
- moški lahko dajo kri vsake 3 mesece.

Prednost

Ob odvzemu bodo vašo kri pregledali (naredili preiskave), da bi ugotovili morebitne povzročitelje zlatenice, aidsa in sifilisa. Namen preiskav je, da se prepreči okužba bolnika z okuženo krvjo dajalca.

Nasvet pred odvzemu krvi

Počutiti se morate zdravi. Pred odvzemu lahko pojedete lahek nemasten obrok, na primer kruh z marmelado, popijete sok, čaj ali kavo.

Kako poteka odvzem krvi

Po prihodu v transfuzijski oddelek vas bodo vpisali v bazo podatkov. Vsak mora izpolniti vprašalnik o svojem zdravstvenem stanju. Sledi merjenje tlaka, ki mora biti pod 180/100 mm Hg – izvede se kontrola hemoglobina. Pri ženskah je spodnja meja 125 g/l, pri moških pa 135 g/l. Sledi pregled pri zdravniku, ki se odloči, ali lahko darujete kri in koliko enot vam lahko odvzamejo.

Za odvzem krvi ležate na udoben stol. Medicinska sestra skrbno očisti predel na koži, kjer vas zbo-

de z iglo. Lahko rečemo, da odvzem le ni toliko neprijeten, če vsako leto po svetu daruje kri okoli 80 milijonov ljudi. Kri se zbira v zaprt sistem plastičnih vrečk, ki pozneje omogočajo predelavo. Med odvzemu vzamejo kri še v epruvete, da naredijo preiskave (kri testirajo), da bi preprečili morebitno okužbo. Ves material, ki se uporablja pri odvzemu, je sterilen in za enkratno uporabo, zato se dajalec krvi pri odvzemu ne more okužiti. Krvodajalcu lahko odvzamejo do 450 ml krvi, kar je največ 13 odstotkov celotnega volumna krvi. Ta količina je v skladu s svetovnimi standardi in ne ogroža krvodajalčevega zdravja oziroma njegovega počutja; en krvodajalec lahko pomaga več bolnikom hkrati. Kri lahko ločijo na več komponent, odvisno od tega, kaj potrebuje bolnik pri zdravljenju. Odvzem krvi traja od 5 do 10 minut. Ves čas je navzoča medicinska sestra, ki nadzira potek odvzema.

Nasveti po odvzemu krvi

Mesto vboda vam tesno povijejo, da preprečijo podkožno krvavitev. Povojev na roki obdržite vsaj dve uri. Po odvzemu vam v jedilnici postrežejo s prigrizkom, z osvežilno pijačo in sadjem. Priporočljivo je, da čez dan popijete čim več tekočine in preživite dan brez fizičnega napora. Odvzeta kri je del zaloge krvi, ki jo imajo zdravi ljudje, in večina se dobro in hitro prilagodi na trenut-

no zmanjšanje volumna krvi. Izjemoma se lahko kateri krvodajalec ob odvzemu krvi ali po njem počuti slabo. Vse slabosti so samo kratkotrajne in ne vplivajo na krvodajalčevo zdravstveno stanje. Pomemben je le individualni čas prilagoditve na odvzem krvi. V naslednji številki bomo opisali, kaj se zgodi s krvjo po odvzemu, katere analize krvi naredijo. Analize zagotavljajo, da je kri zdrava in varna za neznanega prejemnika.

Obvestilo krvodajalcem

Informacije o poteku krvodajalskih akcij lahko spremljate na plakatih (na oglasnih deskah), za tekoči mesec pa tudi na intranetni strani, na Facebooku in v obvestilih, ki vam jih pošiljamo po elektronski pošti.

Poročilo o odvzemih krvi po mesecih:

januar: 21 odvzemov
februar: 28 odvzemov
marec: 29 odvzemov
april: 17 odvzemov
maj: 33 odvzemov
junij: 25 odvzemov
skupaj: 153 odvzemov

Hvala za vašo podarjeno energijo življenja!

Septembra (20. 9. 2014) bomo za krvodajalce organizirali izlet po Prekmurju. Podrobnosti o izletu bomo še objavili. Zaradi resnosti prijave znaša prijavina 10 evrov, kot smo se dogovorili na sestanku. □

Postani talumovec!

V skupini Talum se zavedamo, da je ključ do uspeha v znanju. Da bomo tudi v prihodnje lahko uresničevali svoje cilje in poslanstvo, vabimo mlade iz naše regije, da se prijavijo na razpis za dodelitev kadrovske študentske štipendije. Poleg štipendije vam nudimo možnost, da že med šolanjem spoznavate delovno okolje in svoje bodoče sodelavce. Prav tako vam bomo omogočili pomoč pri pripravi seminarjskih in diplomskih nalog, in kar je še najbolj pomembno, pri nas si lahko pridobite svoje prve delovne izkušnje.

DARJA VODUŠEK VTIČ

Za študijsko leto 2014/2015 razpisujemo štipendije za pridobitev različnih poklicev, ki so navedeni v tabeli.

Zainteresirane kandidate prosimo, da svoje prijave pošljete do 31. avgusta 2014 na naslov:

Talum, d. d., Kidričevo
Kadrovska služba
Tovarniška cesta 10
2325 Kidričevo

K prijavi obvezno priložite tudi:

- fotokopijo potrdila o opravljenih izpitih z navedbo števila opravljenih izpitov in števila predpisanih izpitov,
- potrdilo o vpisu,
- življenjepis.

Z rezultati izbire bomo kandidate pisno obvestili do 30. septembra 2014. □

Naziv strokovne in poklicne izobrazbe	Število študentske štipendije
mag. inž. strojništva /2. bol. st./	1
mag. gospodarskega inženirstva /2. bol. st./ (strojništvo)	1
mag. inž. elektrotehnike /2. bol. st./	1
mag. inž. računalništva in informacijske tehnologije /2. bol. st./	1
mag. inž. tehniške varnosti /2. bol. st./	1
mag. metalurgije in materialov /1. ali 2. bol. st./	1
mag. ekonomije /2. bol. st./ (smer marketing)	1
mehatronik operater (KV)	3
obdelovalec kovin - orodjar (KV)	3
zidar (KV)	1
varilec (KV)	1
metalurg (KV)	1

Aluinstalacija

Umetnost ima nalogo videti

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Živimo v času, ko interes za umetnost izginja, saj ga določata izmožganost in otopelost potrošniške naglice, ki hlasta po burnih zanimivostih iz domovine in sveta, hrupnih zabavah in virtualnih razvedrilih. Zaradi bombardiranja z informacijami in zaradi oddaljenosti dogodkov se nas ti ne morejo več dotakniti do te mere, da bi se bili primorani umakniti v intimne notranje prostore in razmisliti o njihovi teži. Navajeni smo na hrup kinodvoran in televizorjev, na sugestije reklam in suhoparno brezčutnost, s katero sprejemamo tragične novice.

Umetnost ne bi smela biti hermetična in nedostopna povprečnemu človeku, a žal je. Redko imamo priložnost, da instalacije »velikih« ustvarjalcev paradirajo pred nami in nas s svojo sporočilnostjo neposredno nagovarjajo.

Slovenski kipar Metod Frlc je letos v okviru slikarske kolonije ustvaril zanimivo aluinstalacijo, ki smo jo na ogled postavili med arkadami upravne stavbe. Instalacija v sebi skriva globok apel, saj ljudi poziva k strpnosti in k miru. □

Instalacija umetnika Metoda Frlca

Spanje

Kako vpliva na naše zdravje in počutje?

Letošnja osrednja tema naših aktivnosti v okviru aktivnosti za zdravje je Zdrav življenjski slog. Pisali smo že o pomenu zdrave prehrane, gibanja, varnega dela ..., nič pa še nismo opozorili na tisto, čemur morda dajemo dostikrat premalo pomena, to je spanje.

Različne raziskave kažejo in strokovnjaki opozarjajo na to, da lahko pomanjkanje spanja vodi v resne zdravstvene težave in obolenja, kot je na primer povišan krvni tlak, sladkorna bolezen, depresija ali splošna oslabeitev imunskega sistema.

Zato nekaj o pomenu spanja in kaj narediti, da se bomo lahko dobro naspali, v spodnjem prispevku.

DARJA VODUŠEK VTIČ

FOTO: SPLET
POVZETO PO WWW.SONCEK.COM/
SPANJE-KAKO-VPLIVA-NA-NAŠE-ZDRAV-
JE-IN-POCUTJE/

ZDRAVOTALUM

Hiter sodobni življenjski ritem je povzročil, da si kratimo čas za obrede, ki so nam nekoč ponujali mir in zadovoljstvo. Tako še več delamo, dodatne minute ali celo ure zanje pa nam jemljeta tudi sedenje pred računalnikom in gledanje televizije.

Hkrati svojemu telesu ne dovolimo, da bi se odpočilo in predelalo tolikšne obremenitve, zato zvečer odhajamo v posteljo v še večjem stresu. Ker nismo sproščeni, to okrne kakovost spanja oziroma povzroča nespečnost.

Preveč nas premalo spi

Dokazano je, da dandanes skorajda polovica ljudi ob delavnih

spi manj kot sedem ur na noč, pri čemer največkrat ležejo v posteljo šele po polnoči, četudi je spanje pred polnočjo veliko dragocenejše.

Sedem ur ni dovolj, če spanec ni zares krepčilen

Čeprav potrebo po spanju pri vsakem človeku v veliki meri pogojujejo genski dejavniki, je jasno, da ob stalnem stresu, številnih dejavnostih ter umskih in telesnih naporih sedem ur na noč ni dovolj, saj najpogosteje sploh ne gre za pravi, krepčilni spanec. Toda kljub temu se zaspanost ne krepi sorazmerno s stanjem budnosti, pač pa narašča ponoči in se podnevi zmanjša.

Spanec nas dela pametnejše!

Nič se ne more primerjati s krepčilnim spancem, ki nas osveži, lahko pa nam tudi utrdi spomin. Študija, ki je bila nedavno objavljena v reviji »Science«, pravi, da kratek dremež po umskem delu pomaga utrditi naučeno snov, poleg tega pa lahko zvok, ki ga slišimo med spanjem, ustvari asociacije, ki dodatno izostrijo spomin.

Spominski test

Ducat ljudi je moralo opraviti spominski test, pri katerem je bilo treba na računalniškem zaslonu pravilno razporediti 50 predmetov.

Na vsakem predmetu je bila podoba, ki je imela svoj par v kratkem zvočnem signalu. Tako je denimo predmet z upodobljenim kozarcem za vino spremljal zvok lomljenja stekla, podobno je sliko dinamita spremljal zvok eksplozije.

Potem ko so si ljudje nekaj časa poskušali zapomniti razporeditev predmetov, so jih pospremili v zatemnjeno sobo in jim svetovali kratek dremež. Med spanjem so jim predvajali zvočne namige, ki so spremljali podobe iz spominskega testa.

Ko so se ljudje zbudili in vnovič opravili test, so se bolje odrezali pri 25 predmetih, katerih zvočne signale so slišali med dremežem, čeprav nihče od njih ni poročal, da je dejansko kar koli slišal.

Dober spanec vam torej lahko pomaga hitreje najti avtomobilske ključe ali pa vam bo celo pomagal, da boste lažje opravili izpite. Le sami morate ugotoviti,

kakšne zvoke si boste predvajali ... Pa veliko sreče!

Premalo spanja se maščuje s kilogramčki

Zdi se, da je celonočni spanec enakovreden pravilni prehrani in telesni dejavnosti. Izsledki raziskave, opravljene na 940 osebah, so potrdili, da je prekratek spanec neodvisen dejavnik tveganja za ohranjanje povečane telesne teže po nosečnosti.

Ugotovili so, da imajo mamice, ki še 6 mesecev po porodu spijo manj kot 5 ur na noč, trikrat manjše možnosti, da bodo dosegle težo, kakršno so imele pred nosečnostjo!

Zakaj se prekratek spanec ne splača?

Pri mnogih ženskah prekratek spanec pripelje do dolgoročnih težav s telesno težo. Po besedah znanstvenikov lahko pomanjkanje spanja pripelje do sprememb ravnih hormonov, ki sodelujejo pri uravnavanju teka.

In kako se resnično dobro naspati?

Verjemite, tablete niso rešitev. Če želite vsako noč sladko spati, preverite šest pravil dobrega spanca in zagotavljamo vam, da se boste zjutraj zbudili spočiti in nasmejani.

Temno, tiho in hladno

Trije glavni dejavniki dobrega spanca so: temno, tiho in hladno. Da bi ustvarili ugodno spalno okolje, morate narediti naslednje:

- zagnite zavese v spalnici in ugasnite vse luči,
- zaprite vrata spalnice, da vas ne bosta motila hrup in svetloba od zunaj,
- odprite okna (če stanujete v mirni okolici) ali pa vklopite ventilacijo, da bo v sobi prijetno hladno.

Hladna in temna spalnica bo telo pripravila na spanje in omogočila, da boste spali bolje in dlje.

Jutranja telovadba

Če ste proti večeru pogosto nemirni, se težko pripravite za spanje, se razlog skriva tudi v prekomernem ostanku energije, ki je čez dan ne porabite. Zato vam svetujemo, da zjutraj naredite nekaj razgibalnih vaj, tako se bo vaša dnevna energija enakomerno porazdelila in zvečer ne boste čutili viška energije. Jutranja

vadba obenem krepí metabolizem in sčisti misli. Tako boste tisti neprijetni občutek med spanjem, ki odganja spanec, zamenjali za prijetno utrujenost. Želeli si boste počitka in spanec bo krepil.

Hrana

Bodite pozorni na svojo prehrano. V večernih urah prenehajte piti kavo in druge napitke, ki vsebujejo kofein. Učinki kofeina lahko držijo kar sedem ur, zato bi bilo priporočljivo, da bi že opoldne prenehali piti kavo. Podobne učinke imajo čokolada in gazirane pijače.

Večerja naj bo vsaj dve uri pred spanjem in ne nekaj minut pred počitkom.

Zmanjšajte stres ...

... četudi se zdi nemogoče. Večina nas razmišlja o službi še dolgo po končanem delovniku. Toda poskusite izklopiti misli o delu in se osredotočite na počitek. Stres ima zelo slab vpliv na zdravje – vpliva na naš imunski sistem, hitreje zbolimo, zgubimo apetit in spanec.

Naj dobro spanje postane navada

Če vam nikakor ne uspe spati polnih osem ur, morate telo malce

navaditi na nov, ustaljeni ritem. Tisti, ki se običajno odpravite spat okoli desete zvečer (in potrebujete 30 minut, da zaspate), si budilko nastavite na pol sedmih zjutraj. Torej pol ure kasneje. Tako boste poskrbeli, da bo spanec resnično trajal polnih 8 ur, obenem pa boste telo vpeljali v dnevno rutino.

Ugasnite televizor

Ta namig bi moral biti najbolj preprost, a ga je kljub temu najteže upoštevati. Zato vam svetujemo, da televizijo enostavno odstranite iz spalnice. Enako velja za računalnik in druge elektronske

naprave, ki bi znale biti moteče. Mnogi namreč mislijo, da jih televizija nežno uspava, vendar raziskave kažejo nasprotno. Ljudje, ki pred spanjem gledajo televizijo, v povprečju zaspajo kasneje kot tisti, ki tega ne počno. Poleg tega pa grozljivke in filmi, ki povečujejo napetost, spodbujajo koncentracijo, zato po filmu še teže zaspate, obenem pa tvegate, da boste imeli neprijetne sanje.

Če potrebujete razvedrilo pred spanjem, preberite kakšno knjigo ali pa se posvetite partnerju. ▣

FOTOGRAFSKA STRAN

Fotografiji meseca

Mavrica. Foto: Zdravko Štumperger.

Nočno delo (obnova železniške proge na Ptuj). Foto: Zdravko Štumperger.

Zahvala

Noč v korakih mirnega sna je vzela, kar življenje da.

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

Ivana Tacingerja

iz Medvedc 15, upokojenca podjetja Talum Kidričevo,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu podjetja Talum, godbeniku za odigrano Tišino in vsem, ki ste darovali cvetje, sveče in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Vsi njegovi

Adijo, počitnice!

GREGOR JURKO

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Hvala bogu ali pa Borisu Kidriču (kdor koli nas pač občuduje od zgoraj), da je konec počitnic. Ljubitelji rutine se navdušujemo nad tem, da se življenje počasi vrača v stare tirnice. Ata v službo, otroci v šolo, mama za štedilnik. Stresni čas priprav na dopust, izbire destinacije in težkih odločitev o tem, ali bi raje zabetonirali še eno garažo in tako istočasno dopustovali z eno nogo v Švici in z drugo na Malti ali pa bi prestavili projekt garaže v naslednje leto in šli v Poreč, je tako *passé*.

Srečni imetniki matičnih kartic z nižjo inventarno številko se gotovo spomnijo bolj toplih časov socializma (tudi zato, ker ni bilo klimatskih naprav) in težkih dopustniških nalog, ko je bilo treba spakirati stvari in družino v enega od dveh Zastavinih modelov. Sledilo je celodnevno spoznavanje skupne domovine z vožnjo po balkanskih in jadranskih magistralah z obvezno avtomehanično izkušnjo poglavarja družine. Vozilo je bilo namreč dizajnirano za prevoz do službe in nazaj in nikakor ni preneslo osemurnega dela na visokih obratih, zaradi česar je bil že sam prihod na naš lepi modri Jadran dosežek svoje vrste.

In kaj se je v vseh teh letih spremenilo? Osemurno delo na visokih obratih je ostalo, le da se je preselilo še na ljudi – le kako bi

drugače postali druga Švica v teh dvajset in nekaj letih? Z inovativnostjo zagotovo ne, samo trdo delo nas je rešilo. Manjše avtomobile smo zamenjali za takšne z večjimi prtljažniki, povečala se je tudi količina stvari, ki jih nujno potrebujemo na morju, zato je treba že pri pakiranju misliti še na kak dodaten strešni kovček. Sama pot je sicer z avtocesto izgubila vso romantiko, solze sreče (ko nam je uspelo zagnati fička) so zamenjale enako slane, vendar manj romantične solze ob pogledu na račun za cestnino, gorivo ali trajekt.

Vse drugo pa je na prej omenjenem lepem modrem Jadranu ostalo enako. Nostalgija po starih časih je verjetno kriva, da se tako radi vračamo, le da smo se vmes »Janezi« preobuli iz neudobnih cokel v veliko bolj mehke in praktične krokse. V njih veliko laže, ampak še vedno precej dolgo čakamo na postrežbo, kar še najlaže ponazorimo s klasičnim dialogom na eni od hrvaških teras: »Kam se vam mudi, Slovenci, saj ste na dopustu?« »Dobro, Ante, Hrvoje ali kar si pač že, skadi ti svoj modri ronhil v miru, ni problema, bomo počakali, opazovali okolico in se čudili, kako da pomanjkanje vitaminov (odsotnost banan in drugega južnega sadja v trgovinah) ni škodilo telesnemu razvoju deklet iz vzhodne-

ga bloka. Očitno je imel naš stari doktor prav, da ni vse v sadju, tudi redna telovadba, svež zrak in tuširanje z mrzlo vodo lahko naredita čudeže.«

Res je, da takšnih dolgih dialogov in monologov v realnosti ni, Štajerci bi to povedali precej krajše in precej bolj sočno, res pa je tudi, da se je južno od Kolpe marsikaj spremenilo. Naši bratje z juga imajo lepšo, daljšo in cenejšo avtocesto kot mi, tudi kar nekaj hotelov se je že odločilo, da bodo pri prenovi velikih socialističnih turističnih kompleksov odstranili nekaj notranjih sten in spremenili kvadrature sob iz super majhnih, v katerih si lahko spal samo v navpičnem položaju, v takšne, v katerih se lahko celo uležeš. Tu in tam pa je zrasel že kakšen hotel, ki je bil zgrajen po standardih zahodnega sveta, kjer imajo turisti obratno logiko od naše: plačujejo veliko denarja, da bi lahko šli iz majhnih stanovanj v velike sobe na dopustu, medtem ko se mi znebimo velikih vsot, da bi se šli stiskati iz večje kvadrature na precej manjšo, kar lahko postane problem, če vzamemo na morje še taščo.

Kakor koli, še nikoli se nismo poslovili brez kakšnega uporabnega nasveta. Celo leto smo izbijali peščena jedra, ščitili premije, nastavljali strategije, vlivali hlebčke, prenašali fascikle, študirali takšne in drugačne člene, varili, brusili, zbijali palete, presajali božične zvezde, olepševali bilance, panirali »šnice«, sestavljali ponudbe in štancali male aluminijaste palačinke, iz katerih se da narediti celo kakšno tubo, in ni vrag, da se ne bi mogli odklopiti za teden dni, tudi če je to na domači terasi ali na kakšni bolj eksotični lokaciji, kot so denimo Združene države ali Tučepi pri Makarski. Pomembno je, da se odklopimo in pozabimo na vsakdanje tegobe in bukova polena, ki nam jih nastavlja življenje. ▣

Obdobje velikih sprememb

Zgodovina med letoma 1989 in 1994

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ARHIV TALUMA

VIR: ARHIV ČASOPISA ALUMINIJ,
ZBORNİK TALUM 1954–2004
OBDOBJE VELIKIH SPREMEMB
ZGODOVINA MED LETOMA
1989–1994

Proizvodnjo glinice in aluminija v Kidričevem so na začetku devetdesetih let 20. stoletja zaznamovale velike in daljnosežne spremembe. Odločilen preobrat na področju varovanja okolja in hkrati simboličen dogodek v letu 1991 je bila ukinitvev elektrolize A, v kateri smo od leta 1954, ko so iz poskusnih peči pritekale prve količine aluminija, proizvedli 663.000 ton te dragocene kovine. Neradi smo se poslovili od obrata, ki je simboliziral industrializacijo dotlej izključno ruralnega okolja in začel pomembno poglavje v polpretekli zgodovini širšega ptujskega območja. (Zbornik) Avgusta leta 1991 smo ukinili tudi proizvodnjo metalurške glinice. Dotlej smo je v Kidričevem proizvedli 3,4 milijona ton.

Zapis iz časopisa Aluminij, februar 1991: »21. januarja 1991 je bila zagnana nova poskusna peč v elektrolizi B. V tej elektrolizi je bilo že kar nekaj tipov poskusnih peči, ki so bile v končni fazi le osnova za modernizacije, ki so se izvajale v tej elektrolizi.«

Zapis iz časopisa Aluminij, junij 1991: »Pekel – grafit ob vходу v elektrolizo A je te dni dobil novo vsebino: pekla ni več. Pred leti bi to sprejeli z olajšanjem, zdaj s tesnobo in željo skoraj vseh iz hale, da bi peklen vendarle ostal. Toda vsega je enkrat konec, nič ni

večno. Vedeli smo, da se v tem letu iztekajo dnevi naši elektrolizi A, in vendar boli. Predvsem zaradi ljudi, ki se v času vsesplošne gospodarske krize ne bodo mogli nikjer zaposliti. Po 37 letih se je v hali A končala proizvodnja aluminija, ki se je slovesno začela 21. novembra 1954 ob prisotnosti predstavnikov gospodarstva. V njej so delali ljudje iz ptujskega polja in haloških bregač in dajala jim je veliko, več kot eno plačo na mesec.«

Zapis iz časopisa Aluminij, december 1991: »Odlagališči rdečega blata zavzemata površino približno 40 ha, in sicer staro odlagališče približno 15 ha, novo, do sedaj še aktivno odlagališče, pa približno 25 ha. Skladno s programom ukinjanja proizvodnje glinice je pred nami

tudi naloga revitalizacije odlagališča.«

Zapis iz časopisa Aluminij, december 1991: »Proizvodnje, ki ima zagotovljen trg, ne moreš kar tako upihniti, je dejala Jožica Puhar, ministrica za delo, ko si je 29. 11. 1991 ogledala proizvodnjo v Kidričevem in se dalj časa zadržala na pogovorih z našim vodstvom ter kadrovske delavci Ptuja in Ormoža. Vodstvo jo je informiralo o vseh težavah aluminijске industrije in seveda naših, ki so v vsej zgodovini Kidričevega najbolj pereče.«

Zmanjšanje števila zaposlenih
Tovarna v Kidričevem je bila prva v Sloveniji, v kateri smo drastično zmanjšali število zaposlenih. Največ zaposlenih je bilo v tovarni leta 1989, in sicer 2850, to število pa se je leta 1994 zmanjšalo na 1100.

Novo ime tovarne

Nov znak in novo ime podjetja

V skladu z novimi in ekološko naravnanimi programi je vodstvo iskalo novo ime za podjetje in načine, da bi v javnosti uveljavili novo poimenovanje proizvodnje aluminija v Sloveniji. Vtis zaprašenih tovarniških dvoran in velikanskih količin škodljivih izpuhov smo hoteli zamenjati s podobo moderne, okolju prijazne proizvodnje plemenite, lesketajoče se in lahke kovine, nepogrešljive v sodobnem življenjskem utripu. Tovarno smo z vpisom v sodni register 27. maja 1992 preimenovali v Talum, imenu pa v sporočilih za javnost dodali še geslo »Lahkota prihodnosti«.

Znamenja velikih sprememb

TGA je bilo ime, kar ustrezno za podjetje, ki je po državnoplanskem ukazu zraslo na temeljih klasične industrijske družbe. Ta je spreminjala agrarno delavstvo v industrijski proletariat. Imena podjetij so takrat nastajala iz začetnic, ki so opisovale dejavnost podjetij. TGA so bile začetnice Tovarne glinice in aluminija.

Nova imena in znaki podjetij so vedno znamenja velikih sprememb. Nakazujejo, da verbalni in likovni znaki vsebujejo pomene, v katerih se ogledujejo spremenjeno poslanstvo, filozofija in vizija podjetja.

V novem znaku in imenu Talum je avtoriteta proizvajalca in lahkota prihodnosti hkrati. Zeleno obarvani logotip nosi podobo ekološke čistosti. V srebrni ploskvi odsevajo aluminijasta ogledala znanstvene fantastike. Rdeče koordinate precizno in odločno usmerjajo v nov imidž, novo filozofijo in vizijo podjetja.

Ozelenitev odlagališča rdečega blata

Odpadno rdeče blato, ki nastane pri proizvodnji glinice, je bilo iz zraka videti kot veliko rdeče jezero, iz katerega se je ob sušnem vetrovnem vremenu dvigal rdeč prah. 23. aprila 1992 so Milan Kučan, predsednik predsedstva Republike Slovenije, dr. Dušan Plut, član predsedstva Republike Slovenije, in mag. Danilo Toplek na »haldi« zasadijo prva drevesa. Simbolično dejanje je spremljal hud naliv, kljub temu pa smo se po zgledu uglednih gostov ravnali še drugi povabljeni, tovarniški delavci in domačini ter tistega dne posadili več kot 1500 drevesc. Do konca tisočletja je odlagališče rdečega blata ozelenelo. (Zbornik)

Zapis iz časopisa Aluminij, marec 1993:

»Že v prvih mesecih leta 1990 smo začeli z urejanjem površin odlagališča rdečega blata (za kar je bilo treba pretvoriti in prekriti prek 50.000 m³) in jih pripravili za navoz zemlje. Prve količine zemlje smo prepeljali na pepelišče že v mesecu marcu, ko smo pospravili posledice gradnje skladišča goriv in maziv.«

»Leto 1992 je pomenilo prelomnico v miselnosti okolice, ki je bila prepričana, da v podjetju nismo pripravljeni sprejeti nobene odgovornosti do narave in nič storiti za ublažitev in sanacijo bolečih posegov v naravo v preteklosti. V januarju je bil izdelan projekt za revitalizacijo rdečega blata, ki je med drugim predvideval ozelenitev odlagališča I v prvi polovici leta 1993.«

»V mesecu aprilu so delavci iz Revitala in posamezniki ob

otvoritvi ozelenitve posadili okoli 3000 dreves z željo, da prispevajo vsak svoj del sence v užitek potomcem in v dokaz, da nam ni vseeno, kako zelena in živa bo ostala pokrajina za nami.«

in vesolja do dela, iz katerega rastejo sadovi kar pred našimi očmi. V Revitalu so znali združiti vse to in uspelo jim je razširiti proizvodnjo ter odpreti lastno cvetličarno.«■

Zapis iz časopisa Aluminij, december 1994:

»Bilo je 24. oktobra 1994, ko je lilo kot iz škafa. Morda je bilo kaj simbolike v tem, kajti rožice potrebujejo vlago. Potrebno pa je tudi veliko znanja

Predsednik Milan Kučan zasaja prvo drevo na odlagališču rdečega blata, 23. aprila 1992.

Odlagališče rdečega blata

16. Talumov dan za zdravje »Zdravo Talum«

Potekal bo v soboto, 6. septembra 2014, začel pa se bo ob 8. uri pred dvorano restavracije Pan.

Izbirali bomo lahko med tradicionalnimi aktivnostmi: **pohod, kolesarjenje** (lažja in težja proga), **plavanje, tenis** in kot novost **spoznavanje jahanja konj**.

Po dopoldanskih aktivnostih bo od 13. ure naprej potekalo tradicionalno druženje.

Pridite in preživite prijeten dan v družbi sodelavcev na malo drugačen način.

Vabljeni!

Konj, čudovito bitje z mogočno energijo

Verjetno smo že kdaj uporabili ali pa vsaj slišali izraz »biti na konju«. To besedno zvezo uporabljamo ob pozitivnih dogodkih, ko nam nekaj uspeva. Zato bomo kot novost v okviru Talumovega dne za zdravje tokrat dali priložnost vsem, ki jim sodelovanje s konji nekaj pomeni, in vsem drugim, ki bi te živali radi spoznali. Pri tem nam bodo pomagali v Konjeniškem parku Starošince.

Konj pomeni moč in hitrost, a je tudi simbol svobode in na neki način ranljivosti. Je žival, ki ljudi izjemno pritegne. Občudujemo njegovo mogočnost in plemenitost, želimo se mu približati, a se ga hkrati tudi malce bojimo in zato v odnos z njim vstopamo z veliko mero spoštovanja.

Je žival gibanja. Gibanje je njegova osnovna potreba in bistvo njegovega življenja. Gibanje je tudi človekova osnovna potreba, saj nam prinaša občutek svobode. Z gibanjem obvladujemo in dojemamo prostor. Izkušnja gibanja na konjevem hrbtu nam prinaša posebna doživetja: občutek lahкости in svobode, občutja sreče, veselja, ponosa in samozavesti.

Je žival, ki se mora nenehno odzivati in prilagajati skupinski dinamiki. Izjemno dobro obvlada tudi najmanjše nianse neverbalne komunikacije in je zato odličen pomočnik za učenje komunikacijskih spretnosti, samozavedanja, prilagodljivosti in sposobnosti delovanja v skupini. Konj je izjemno učljiv in uživa, kadar je lahko del tima.

Konj je bitje svobode, bitje gibanja ... Ljudje v njegovi družbi postanemo drugačni.

KRIŽANKA

Slovarček: EVIGAN – ameriški igralec (Greg, 1953), FEREKID – starogrški filozof (6. st. pr. n. št.), KERMET – kompozitni material iz keramike in sintranih kovin, KITT – ameriška pevka (Eartha, 1927–2008), SLIM – tunizijski politik (Mongi, 1908–1969), ŠMID – slovenska videoumetnica (Aina), ŽAJDELA – slovenska igralka (Veronika).

						ALUMINIJ	SLOVENSKA IGRALKA (VERONIKA)	POROČNIK V NEMŠKI VOJSKI	KOVINA (Ga)	PREBIVALEC ASAMA												
						ŠPORTNI REKVIZIT																
						PALESTINSKI POLITIK (MAHMUD)																
						IGLAVEC HOJA																
						REKA V ALBANIJI																
																						
SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	BIVŠA HAAŠKA TOŽILKA (CARLA)	VSA LETALA KAKEGA PODJETJA	AMERIŠKA PEVKA (EARTHA)	MOČ, JAKOST SLOVENSKI PESNIK (MART)					AVTOMOB. OZNAKA ZA ŠVIČO NASELJE PRI RADEČAH			NEKDANJI ANGLEŠKI NOGOMETAŠ (KEVIN)	IZMUZ. LJIVOST	BIVALIŠČE ČEBEL	RUSKA RITMIČNA TELOVADKA KABAJEVA	ALUMINIJ						
PRIPADNIK INDIJANSKEGA PLEMENA DAKOTOV																ČLOVEK Z VELIKIMI OČMI, OKAN						
AMERIŠKI IGRALEC (GREG)							TELEVIZIJA															
							ROK KOŠIR															
MOJSTRSKI KNJIŽEVNI USTVARJALEC																						
BLAGAJNA NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI																						
OTO PESTNER			SETEV, SEJANJE (STAR.)	GUSTAV IPAVEC PUŠČAVSKA KAČA, PURSA			NICK NOLTE				JAKOVA SAMICA			ANJA ČUČEK								
							KRAJ PRI KIDRIČEVEM				GEORGE HARRISON			PREBIVALCI PAROŽ								
EGIPTOVSKI DRŽAVNIK (GAMAL ABDEL)																STAROGRŠKI FILOZOF (6. ST. PR.N.ŠT.)	ALBERTO TOMBA					
NEKDANJI TV VODITELJ (MITO)								KOMPOZITNI MATERIAL IZ KERAMIKE IN SINTRANIH KOVIN	HINKO SMREKAR					LUKA V IZRAELU, JAFFA								
									ALJOŠA ŽORGA					RAZMERJE								
PREBIVALKA EKVADORJA											DEPARTMA V FRANCIJI (ORLEANS)											
											ŽIDJE											
																	ZLATO JABOLKO					
																						
						IBRAHIM RUGOVA							RAST, PRIRASTEK PRITOK BAL-HAŠKEGA JEZERA									
						SLOVENSKA VIDEO-UMETNICA (AINA)											JAPONSKA LUKA NA OTOKU HONŠU					
						VELIKO GOVOREČ ČLOVEK, ČVEKAČ, KVASAČ											UMBERTO NOBILE					
SLOVENSKI NOGOMETAŠ VELIKONJA															ALUMINIJ	UGANDSKI DIKTATOR (AMIN)						

»60 idej za 60 let«

Vljudno vas vabimo na 3. tradicionalni dan inovativnosti,
ki bo 25. septembra 2014 ob 14.30
v veliki dvorani restavracije Pan.

Na prireditvi bomo podelili nagrade ob zaključku natečaja
»60 idej za 60 let«.

Kot vsako leto smo tudi letos med nas povabili
zanimivega sogovornika.

Čaka nas prijetno druženje.

Upamsi!

Prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo
Z idejami ustvarjamo prihodnost